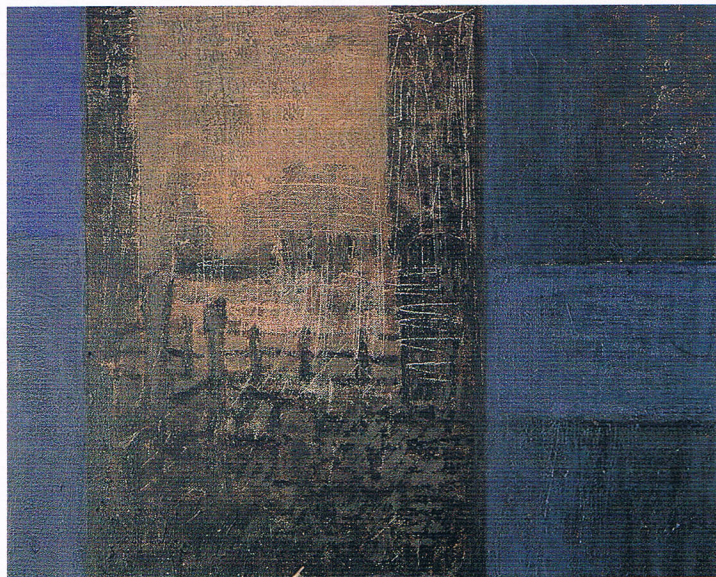




DE VEROVERING VAN DE VLOER

Jan Radersma - Gereanimeerd verleden



Jan Radersma: Schriftura Lanskap Biru, 2000; gemengde techniek

Tussen twee werelddelen wacht het verlangen van een oceaan. Met deze versregels uit een gedicht van Sitor Situmorang vestigde museum Het Markiezenhof onlangs de aandacht op een tentoonstelling van negen Indisch-Nederlandse kunstenaars. Rode draad was het knagende verlangen naar beelden die de kloof tussen twee continenten overbruggen.

Wonen in Nederland terwijl de Indische roots zich dagelijks aan je opdringen, dat is bijna letterlijk vragen om beeldende kunst. Heen en weer geslingerd worden tussen twee hemelsbreed verschillende culturen. Hoe voelt dat en wat zijn de psychische gevolgen en fysieke ervaringen die daarmee samenhangen?

Jan Radersma is één van hen. Zijn werk was opgenomen in de thematentoonstelling in Bergen op Zoom en is nu solo te zien in Groningen. Voor hem is kunst het medium bij uitstek om greep te krijgen op de gespleten situatie van de dubbele identiteit. Hij vertaalt het anderszijn in schilderkunst die persoonlijke gevoelens vertolkt en zodoende innerlijke spanningen en eventuele fricties opheft. Dat er altijd een lichte vorm van spanning blijft bestaan, is een vaststaand gegeven. Vanuit die wrijving ontstaat authentieke kunst.

Radersma is een kind van twee werelden en culturen. Hij transformeert, transposeert, revitaliseert, ontruikt dingen aan de vergankelijkheid en behoedt ze voor een kwijnend bestaan in de marge van de herinne-

ring. Gehavende en in onbruik geraakte resten uit het verleden worden met zorg behandeld. De kunstenaar werkt vanuit de instelling dat het gereanimeerde verleden een nieuw leven lang mee moet.

Naast de reanimatie van in onbruik geraakte attributen, die met zorg en toewijding in het totale kunstwerk zijn geïntegreerd, moet zeker ook de verovering van de derde dimensie tot de opmerkelijke veranderingen gerekend worden. In beide aspecten schuilt de artistieke mogelijkheid tot verrijking van de beeldtaal. De kunstenaar maakt het zichzelf in dezen absoluut niet makkelijk. Wie op een Arte Povera-achtige wijze omgaat met voorwerpen waaraan herinneringen en betekenissen kleven, moet van goeden huize komen als hij ze op

authentieke wijze wil inpassen in een nieuw geheel.

HUTKOFFERS

Radersma gebruikt oude hutkoffers, sloophout en allerlei andere gevonden voorwerpen als basis voor Nieuwe Kunst. Het gaat in zijn geval nooit om ready mades maar om bruikbare onderdelen die als beelddrager of beeldelement fungeren. Het bijzondere van zijn werkwijze ligt opgesloten in het intensieve proces van bewerkingen die de uiteenlopende voorwerpen ondergaan. Daardoor raken ze los van hun oorsprong en worden ze onderdeel van een nieuw geheel en een andere context waarin niets meer is wat het in een vorig leven was. Gebruiksfuncties zijn verdwenen en hebben plaatsgemaakt voor universele en tijdloze referentiekaders.

Hoe hardnekkig het uitgedroogde leer van een koffer ook in de vorm blijft verwijzen naar een vorig functioneel leven, uiteindelijk wordt de reminiscentie door de opeenvolging van artistieke handelingen gedwongen om in het heden te functioneren als onderdeel van actuele beeldende kunst. Daarin manifesteert zich de magie van de nieuwe beelden. Ze verbinden wat is, wat was en wat de moeite waard is om vast te houden, desnoods in andere betekenisverbanden.

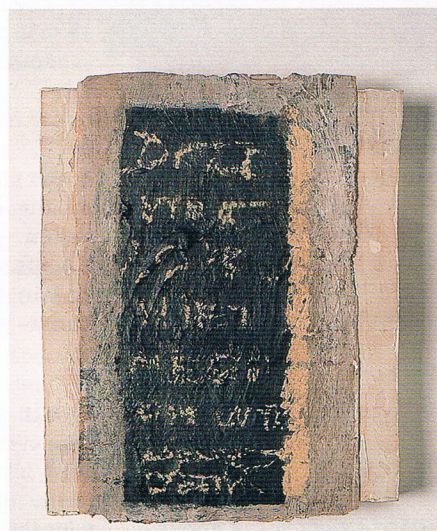
Het is nauwelijks verwonderlijk dat een kunstenaar die zó sterk gefascineerd wordt door de aangetaste huid van oud leer, afvalhout en andere

materialen, langzaam maar zeker is toegegroeid naar het claimen en in beslag nemen van de ruimte. Het objectkarakter van Radersma's kunst manifesteerde zich aanvankelijk heel bescheiden in beeldelementen (zo wel wandbeelden als leunbeelden). De annexatie van de grond (de voedingsbodem van alle materie) was slechts een kwestie van tijd. Nu ook vloerbeelden deel uitmaken van het aanbod, lijkt de verovering totaal. Voor een vorser en wroeter als Radersma zijn het arsenaal en de archieven onuitputtelijk. Tijdens het scheppingsproces wordt het verleden letterlijk verslonden en vervolgens liefdevol teruggegeven en opgenomen in het nieuwe beeld. Naast de verovering van de ruimte is ook het gebruik van schrifttekens een essentieel gegeven. Handschrift, huid en materie vormen een samenhangend geheel. Ze gaan naadloos in elkaar over en waar mogelijk versterken ze elkaar. Ze verwijzen niet alleen naar de Indonesische cultuur, die nog steeds een rijke voedingsbodem vormt, maar ook naar de meest essentiële facetten van de werk- en denkwijze van de kunstenaar.

Wim van der Beek

JAN RADERSMA, RECENT WERK;

18 maart t/m 16 april 2000;
Galerie Naber,
Korreweg 50, Groningen
(tel. 050-5777179).



Jan Radersma Schriftura Emosi, 2000; gemengde techniek